

Projekt Lutra lutra – přeshraniční spolupráce k výzkumu a ochraně vydry říční v Krušných horách a podkrušnohoří

Project Lutra lutra - cross border co-operation for research and protection of Eurasian otter in Krušné hory and its surrounding

Kateřina POLEDNÍKOVÁ¹, Václav BERAN², Lukáš POLEDNÍK¹

¹ ALKA Wildlife, o.p.s., Liděřovice 62, 38001 Dačice,
email: katerina.polednikova@alkawildlife.eu

² Muzeum města Ústí nad Labem, p.s., Masarykova 1000/3, 400 01 Ústí nad Labem

Abstract

Lutra lutra project focused on population status, distribution, migration routes and barriers in Czech-German boundary region was launched in October 2017 and should last up to September 2017. The main project's aim is proposing of appropriate measurements to improve otter habitats in Krušné hory/Erzgebire mountains. Moreover, communication with relevant stakeholders, raising of public awareness and education of different communities are planned. Project will be financed from the Cross-border Cooperation Operational Programme Free State of Saxony – Czech Republic 2014 – 2020. Project partners are AG Naturschutzinstitut Region Dresden e. V., ALKA Wildlife, o.p.s. and Municipal Museum of Ústí nad Labem.

Keywords: Eurasian otter, conservation measures, monitoring, public relation

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

V období 10/2017 až 09/2020 bude z Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a svobodným státem Sasko 2014 – 2020 realizován projekt „Lutra lutra“. Partnery projektu jsou na české straně ALKA Wildlife, o.p.s. a Muzeum města Ústí nad Labem a na saské straně AG Naturschutzinstitut Region Dresden e. V. (zkráceně NSI). Projekt je financován z 85 % z Evropského fondu pro regionální rozvoj a 5 % ze státního rozpočtu.

Vydra říční v severních Čechách

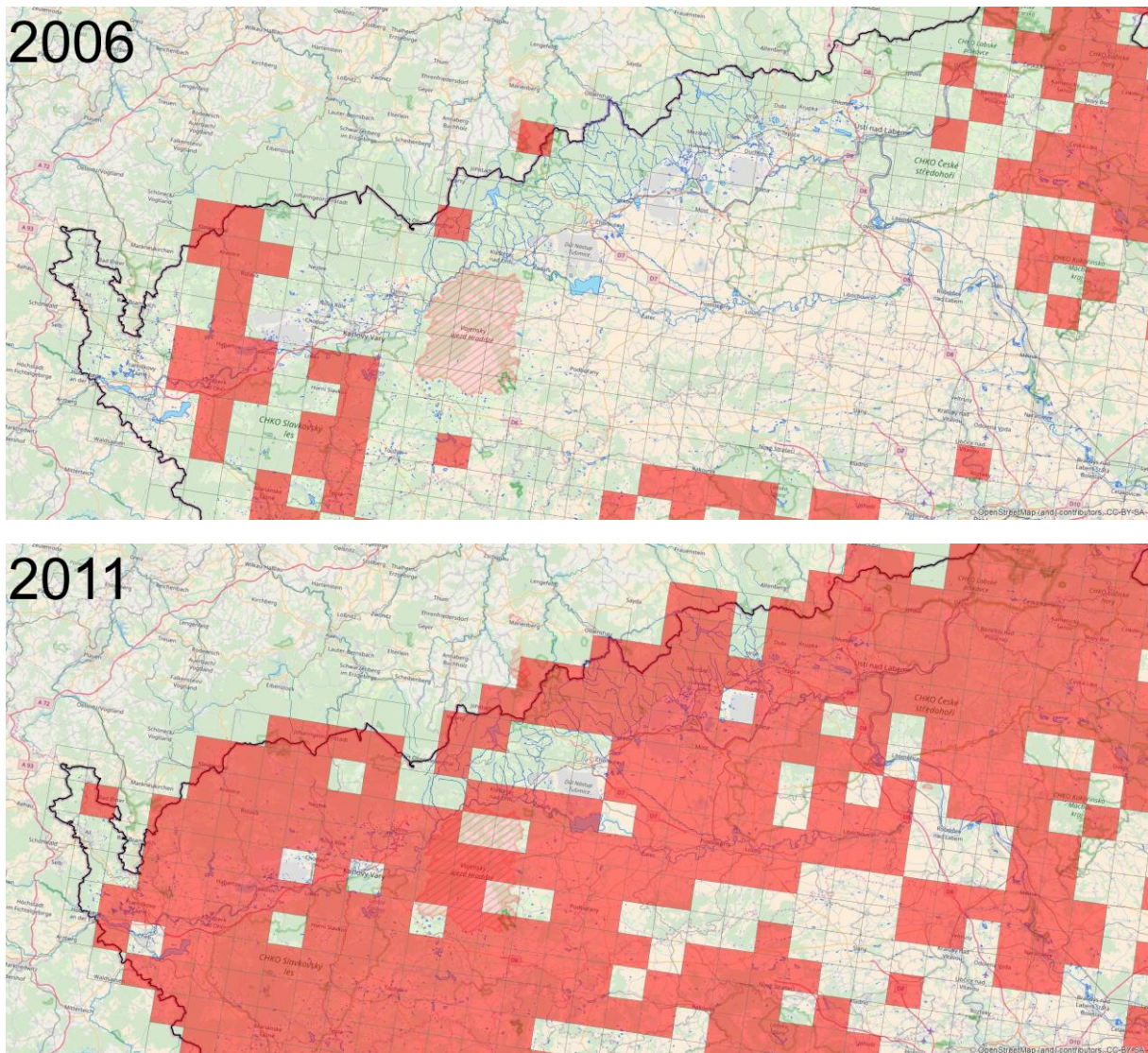
Hlavní cílovou oblastí projektu jsou Krušné hory a podkrušnohoří. Krušnými horami prochází státní hranice mezi Českou republikou a Saskem, z pohledu vydry říční se jedná o prostředí horských toků. K horskému pásmu z obou stran z části přiléhají hnědouhelné pánve, kde byla krajina vlivem povrchové těžby uhlí značně přetvořena a změny se týkaly i vodního prostředí. V současnosti se zde nachází silně regulované toky řek (některé úseky řek byly dokonce „přeloženy“ na jiné území), říční síť je přerušovaná. Na druhou stranu se zde nachází velké množství vodních ploch samovolně vzniklých po těžbě uhlí, nebo při rekultivacích krajiny.

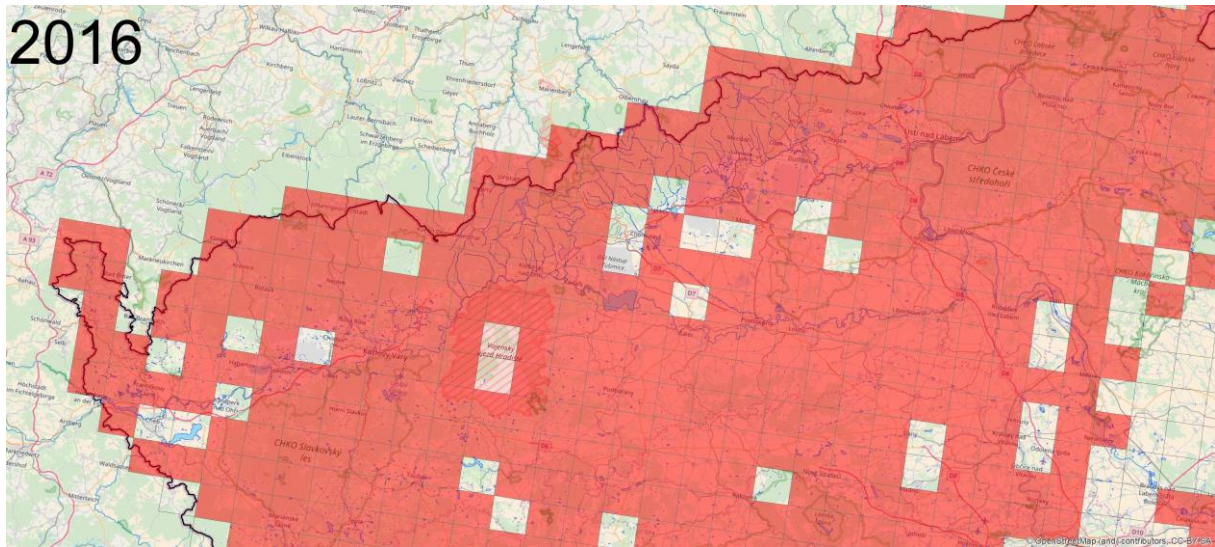
Vydra říční z této krajiny vymizela v průběhu 20. století, stejně jako z většiny našeho území. V 90. letech se v předmětné oblasti prakticky nevyskytovaly, nejbližší oblast trvalého výskytu se nacházela v Česko-saském Švýcarsku (Toman 1992, Kučerová a kol. 2001). Postupně pak docházelo k návratu vyder do neobsazených oblastí a v roce 2006 byly při celorepublikovém

mapování (Poledník a kol. 2007, Obr. 1) vydry zaznamenány směrem na západ, jih i východ. V Krušných horách byl trus vydry říční zaznamenán na dvou místech v blízkosti hranice se Saskem, což vytváří domněnku, že vydry se v této době už také plošně vyskytovaly i severně na druhé straně hor, v Sasku. Většina Krušných hor a oblast podkrušnohorské pánve v té době byla však stále negativní. Při dalších dvou celorepublikových mapováních (Poledník a kol. 2012 a Poledník a kol. 2017, Obr. 1) se již vydry vyskytovaly plošně v celé oblasti.

Obrázek 1. Výskyt vydry říční v letech 2006, 2011 a 2016 v severních Čechách vyjádřený pomocí sítě S-JTSK (červeně označené podkvadráty byly pozitivní). Velikost jednotlivých mapových podkvadrátů je 5,6 x 6 km.

Picture 1. Occurrence of Eurasian otter in 2006, 2011 and 2016 in the northern Bohemia within sub quadrants of the national grid (size of the square 5,6 x 6 km). Red square = positive.

Dosavadní informace navozují celou řadu otázek, které bychom chtěli v rámci projektu odpovědět: Jak jsou na tom vydry v Krušných horách a přilehlém podhůří? Jsou toky v Krušných horách pro vydry izolované či mohou vydry přecházet z Čech do Saska, z horských toků dolů na hlavní toky Ohře a Labe přes krajinu povrchových hnědouhelných dolů? Odkud se vydry do Krušných hor vrátily, z jihozápadních Čech či z přilehlého Saska? Jaké jsou v této oblasti rizikové faktory pro vydru říční? Je možné rizikové faktory a kritická místa upravit a vydrám zajistit lepší budoucnost? A kdo by to mohl udělat?

Cíle projektu

- Identifikace migračních koridorů mezi českými a saskými subpopulacemi vydry
- Identifikace migračních překážek a rizikových míst
- Vývoj, návrhy a modelová realizace opatření pro odstranění rizik
- Vytvoření znalostní databáze pro vyhodnocení stavu populací
- Posílení spolupráce aktérů z obou zemí
- Osvěta, informovanost široké i odborné veřejnosti

Aktivity projektu

Monitoring

Realizován bude detailní monitoring výskytu vydry říční v cílovém území, jedná se o povodí přeshraničních řek Sapava (Zschopau) a její přítoky Polava a Přísečnice, Moldava (Freiberger Mulde) s přítoky a Divoká Bystřice (Wilde Weißeritz), horní povodí Flájského potoka s přítoky Černá, Svídnice, Načetínský potok a toky, odvádějící vodu z Krušných hor směrem do Ohře a Labe: Pruněrovský potok, Chumutovka, Bílina, Kundratický potok, Bouřlivec, Bystřice a další.

Hodnocení potenciálu prostředí

Předmětem výzkumu budou jednotlivé toky i vodní plochy, v jakém jsou stavu, jaký je jejich potenciál pro vydry a co zde vydry žerou.

Genetická studie

Pro zjištění genetického stavu populací, příbuzenství mezi subpopulacemi, propojení, budou analyzovány vzorky tkání vyder z potenciálně zdrojových populací (saských a jihočeských) a vzorky ze studijní oblasti.

Identifikace migračních koridorů a analýza rizikových míst

Na základě předběžných analýz byla identifikována prioritní území, kde by vydry mohly po souši překračovat povodí / hranice: region Vejprt, Hora Sv. Šebestiána, Hora Sv. Kateřiny, Český Jiřetín a Moldava. V těchto oblastech budou vyhledávány stopní dráhy vyder na sněhu za účelem zjištění přeshraničních migračních tras. Dále budou identifikovány také migrační trasy podél toků a zaznamenána všechna místa, která migraci vydry ztěžují – špatně konstruované mosty, propustky, nevhodně upravené toky v intravilánech atd..

Návrhy opatření pro ochranu vydry

Na základě zjištěných informací ohledně rizikových faktorů v oblasti budou navrženy opatření pro jejich odstranění či zmírnění. U rizikových míst na silnicích bude předložen návrh řešení, umožňující vydře bezpečný průchod.

Osvěta a práce s veřejností

Za účelem snížení konfliktu mezi ochranou vydry a hospodářskými škodami na rybách proběhne osvětová kampaň. Pro uživatele rybářských vod bude zpracována informační publikace. Dohledány a kontaktovány budou rybářské subjekty i další relevantní subjekty a instituce s cílem zajistit pro vydry dlouhodobě stabilní vhodné prostředí.

Literatura

KUČEROVÁ M., ROCHE K. A TOMAN A. (2001): Rozšíření vydry říční (*Lutra lutra*) v České republice. Bulletin Vydra 11: 37 – 39.

POLEDNÍK L, POLEDNÍKOVÁ K A HLAVÁČ V (2007): Rozšíření vydry říční (*Lutra lutra*) v České republice v roce 2006. Bulletin Vydra 14: 4 – 6.

POLEDNÍK L, POLEDNÍKOVÁ K, BERAN V, ČAMLÍK G, ZÁPOTOČNÝ Š A KRANZ A (2012): Rozšíření vydry říční (*Lutra lutra* L.) v České republice v roce 2011. Bulletin Vydra, 15: 22 – 28.

POLEDNÍK L, BERAN V, PRAUZ L, ČAMLÍK G A POLEDNÍKOVÁ K (2017). Výskyt vydry říční (*Lutra lutra*) v České republice v roce 2016. Bulletin Vydra 17: 4 – 13.

TOMAN A. (1992): První výsledky “Akce Vydra”. Bulletin Vydra, 3: 3 – 8.